

מסורת הש"ס

או תקרא. לעיל מיניה כתיב כי תראה ערוס וכסיתו היינו דומק העני ומבשרך לא תתעלס היינו אוהב את שכניו שהן קרוביו ומקרב את קרוביו ונושא בת אחותו: כנגדו. חלוקה עליו וסותרת דבריו: מנגדו. מללל כתיב יו"ד לשון נגדל למקום ט: העיס נוספ.

במניה א: ואם הפעם. מכלל דפעמים אחרים שמש ולא עלו בדעתו: פסי כרכום. כמו מבדק את הגפן (בלאס פ"ו מ"ב): רום המואזניה ועמה העמונית. יאלו מהם מלכים ונבואים נעמה אמו של רחבעם ואלו ממנה חזקיה ואסא והושפט דהוו לדקים גמורים וישעיהו הנביא דלמר מר אמוך ואמניה אחים הוו (מגילה דף ט:): שיעמדו על הקרקע. יימחו אומנותם לעסוק בחריש וצקליר: וירדו מאינוסיס כל תופשי משוט אל הארץ יעמדו: וירדו. לשון ירדת ענינו: דשדי זה כרבא. זרע כרוב. לישנא אחרינא כרבא חרישה כמו כרוב ומני (ב"ב דף ט"ג). כמה דמסיק תעלה מבי כרבא (גדה דף סה:): לפוטיל. לרוחב הערוה: אי שדייה לאורכיך. כלומר אפילו תחזור ותחפשנה לא יועיל כלום לפי עסקא: דהפוי בעסקא טוב להרויח יומר: דקא גייפ. הרוח מנשבת זו בזו: אי טניפנו. כמה שמרנו תנופפו אין תועלת בהן לפי פרקמטיא. תניפנו לשון הניפי לי כמניה (ב"ב דף ט"ז): חפורה. שמת ששכרה מועט ואוכל עשבים וחזין במלח: חפורה. ירק מן הצואה עד שלל הביאה שלש: מגיאל ליה אחרעא. וימשכבת אותו על הארץ לשמור כל הלילה: וימרימא ליה סיגרי. כשזילה מתקוטט עם בני אדם: זרע. תצואה לאכילת ביתך: ולא סובין. לא תקנה תצואה מן השוק: ואע"ג דכי הדדי נינהו. אפילו חייטין צולו וקרקעך אינו חסוד ואין כך שרר (ו) לפי השעה אפ"ה אי מתצרכין. כרסה מליה כדבר שאין לוקח דמים ואין כלה מהר: כרסה. פיושין צלעו: זון ולא סיול. מכור כלי תשמיש והשתמש דמים כפרקמטיא קודם שנתב ליה עניות: ביסתרקי. כלי הבית טאפייט צלעו: אצל גלימא. שהיא להסככד צלעיתה לא ימכור דלמא כי הדדי צני לה לא ממרימא ליה הוי כמותה: טוס. תרגום של סמוס כמו סמוס פלשמיס (בבבבב ט) טומינין פלשמאי. טוס ולא תשפיך אס יש לך חור קטן כותל רעוע סמוס אותו מיד ולא תרחיב צנבך לשפך צו טיט ולצנים הרבה ליפותו: שפון. פלשטי"ר צלעו. ואם בעל נפש אתה להנאות צנייניך הרחב הנקב ושפיהו להיות יפה: ולא סיני. לא תפיל את כל הכותל ותצננה: סמון נפיש איספא. המתן עד שתבדוק מעשיה של תהא רעה וקנטרנית: נחיס דרגא ונפיש איספא. לא תקח אשה חסובה מנכ שמת לא תפק עליה: שושינא. אוהב טוב. צמר לך אדם חסוד להדק אחריו: כשזיל ישראל. ליראס כדי שיחזרו בתשובה: חימלי. מין קטנית: אפ"ה. היה אומר האב לצנו אומר לאמן לעשות ערשים והוא אומר לה עשי חיימלי והיא עושה ערשים: טעמא מנפך. פעמים שהבת מחכים את אביה אני היה לי לעשות כן (ט): אצל אסא. דבר שקר הוא וכמיצ למדו לשונם דבר שקר: כי הוה משכח מידי. דבר הראוי לה:

- א) ונעמיין מה. פשי"י ד"ה זכה אס יו של מל טובין. ט ג"ל אגל.
- א) ויכרסת הערוך מדיול ע"ש דמבוא רחיה כמו דוללל בשוקא חולין ס"ג.
- ד) ויכליקטו ליתא ואסן קא שפיך סלל דך ממירא דרבי אלעזר כרד הך מימרות דר"א דלעיל ו"ל ואמר ר"א אין ור"א.
- ו) גשנת קלט. ע"ש ב"ב ט.
- ז) וימדו ערשים מירוס ותבשל דעלוסיחין.
- ח) סוכה נו: ט (ש"ל).
- ט) כש"ל.

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות סג.

המלוה סלע לעני בשעת דחקו. מקשה ר"ת דכפ"ק דחגיגה (דף ה. וסג) אמר ומלאוהו (ו) לרות רבות ורעות זה הממליא מעות לעני בשעת דחקו ואומר ר"ת דהתם מיירי ששאל ממנו המושל מס חוקק למכור צימו או שדכו על כך זה ממליא לו מעות ואם לא היה מוצא למכור היו מקלין מעליו וייניו לרות רבות שצריך למכור צול ומפסד הכל ומסיק עלה דיינו דאמרי אינשי זוזא לעללא לא שכיח כלו' לקנות תצואה אין ממליאין לו מעות לתלמא שכיח כשדוחקין אותו למכור כמו תלויהו וזין (ב"ב דף ט"ז): וכש"י פירש שס צניין אחר: אפילו ספינות הבאות מגריא לאספמיא. מכל דריש שצא לרבות אפילו הך שאין עומדים אלח מעט כדכ"ז: שאין לך אומנות פחותה בו'. אף על גב דרבי אלעזר גופיה קאמר לעיל כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם לומר קרקע לצנות עליו שדור צו וגם לזוך מוונותיו כדלמר רב פפא בסמוך זע ולא תזון והכא מיירי צלדס שיעקר אומנותו כקרקע: זבין וזא תיוזא. פי' בקוגטרס לשון ללות כלומר מכור כלי תשמישן קודם שמתני וקא דמאי שגא דנקט ביסתרקי טפי משאר מיילי וגראה לר"ת כפירוש ר"ח דמיוול ענין אריגה כמו סמר וזללי בשוקא (חולין ט).

כלומר קנה בגדים ולא תלרוו כי יומר משפחות האדמה אמר ליה הקב"ה לאברהם שתי ברכות טובות יש לי להברךך כך רות המואביה ועמשה העמונית כל משפחות האדמה אפילו משפחות הדרות באדמה אין מתברכות אלא בשביל ישראל כל גויי הארץ לאספמיא אינן מתברכות אלא בשביל ישראל ואמר רבי אלעזר עתידים כל בעלי אומנויות שיעמדו על הקרקע שנאמר וירדו מאינויותיהם כל תופשי משוט מלחים כל חובלי הים (ע) על הארץ יעמדו ואמר ר' אלעזר אין לך אומנות פחותה מן הקרקע שנאמר וירדו רבי אלעזר חויה לההיא ארעא דשדרי ביה כרבא לפותיא א"ל אי תשדריה לאורכיך הפוכי בעיסקא טב מינד רב על לבניו שיבלי חונהו דקא גייפן אמר להו אי גייפת איתגופי הפוכי בעיסקא טב מינד אמר רבא במאה זוזי בעיסקא כל יומא בשרא וחמרא מאה זוזי בארעא מילחא וחפורה ולא עוד אלא מגינא ליה אארעא ומרימא ליה תיגרי אמר רב פפא זרע ולא תזבין אע"ג דכי הדדי נינהו הני מברכין זבין ולא (ג) תיוול הני מילי ביסתרקי אבל גלימא לא מיתרמיא ליה (ה) טום ולא תשפיין שפון ולא תיבני (ו) שכל העוסק בבנין מתמסכן קפוץ זבין ארעא מתון נסיב איתתא נחית דרגא נסיב איתתא סק דרגא כחר שושבינא א"ר אלעזר (ז) בר אבינא אינן פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר ה' הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם וכתיב (י) אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר רב הוה מיפטור מרבי חייא אמר ליה רחמנא ליצילך ממידי דקשה ממותא ומי איכא מידי דקשה ממותא נפק דק ואשכח (י) ומוצא אני מר ממות את האשה וגו' רב הוה קא מצערא ליה דביתהו כי אמר לה עבידי לי (י) מלופחי עבדא ליה חימצי חימצי עבדא ליה מלופחי כי גדל חייא בריה אפיך לה אמר ליה איעליא לך אמך אמר ליה אנא הוא דקא אפיכנא לה אמר ליה היינו דקא אמרי אינשי דנפיק מינד טעמא מלפך את לא תעביד הכי (ט) שנאמר (י) למדו לשונם דבר שקר העוה וגו' רבי חייא הוה קא מצערא ליה דביתהו כי הוה משכח מידי צייר ליה בסודריה ומייתי גיהלה אמר ליה רב והא קא מצערא ליה למר א"ל דיינו שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מן

עין משפט גר מצוה

קא א טוע"פ ארע ס"א ספיק א הנה"ה: קד ב מיי פיה מלמנט דעות הלכה י:

הגהות הב"ה (א) גמ' לא מתרמא ליה כדבעי טוס ולא: (ב) רש"י ד"ה מנגדו וכו': דמלקות הוא הק"ד: (ג) ד"ה חייטין כוסס כמניה וכי אדם אוכל חייטין כמות שחן ולובש פשתן כמות שהוא הק"ד: (ד) ד"ה ואע"ג וכו' שער (לפי השעה) תא"מ וי"ב ס"א בעבודת הקרקע לפי השעה: (ה) ד"ה טעמא וכו' אצל וכו' שקר הוא לך וכמי צלעו וז"ל: (ו) תוס' ד"ה המלוה וכו' ומלאוהו רעות רבות וצרות זה:

מוסף רש"י

אז תקרא ור' יענה. לעיל מיהיה כתיב הלא פוטס לרעב לתמן וגו' ומבשרך אל תתעלס. היינו נושא בת אחותו ומקרב את קרוביו. וזכור את שכניו מני מתקרב את קרוביו דמכיר (מכילי ט) טוב שכן קרוב מאלח חוקק ומלוה לניני בשעת דחקו ככלל פרוס לרעב לתמן וכי מראה ערוס (סודרוין טו). תשפיק. מחוק (מגילה ד. ע"י). מתמסכן. מצילו לדי עניות (סוטה יא.).

תוספות ישנים

לחמי האס י"מ דנקטן לחותו (לוחותיו לא מנלי למסרה להשיאה אצל לא נקט בת לחיו ולחיו טריח דמיה ר"ת דחוקק בת אחותו אצל לא בת אחי לחמי להפיק מלות יבוס: ואין לך (לוחותין) פחותה מקרקע וא"ת והא איהו קאמר לעיל כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם י"ל דליריתו יש לו לקנות (קרקע) או גם להסכר למזונות בניו אצל להיות זה כל עיקר מללכמו: זבין ולא ומשלא רי"ת מחור כל תשמישן קודם שמתיה עני ולא יסירה דמיה קאמר ר"ת ביסתרקי אצל גלימא לא היה יש לו למכור כל אשר לו קודם שיהיה עני ונראה לפיכך כדלמתיין חלו ערפוט סמר דול בשוקא ור"ל זבין ולא מדול כלומר קנה בגדים אחרים ולא תלרוו שריגלות יומר למנוח צול לקנות מלפיו ור"ת ביסתרקי אצל גלימא לא דוראי גלימא יש לו למכור צנינו דלמא לא מתרמא לה עשייה כמיקנה היעז לפי ממונו:

לחמי האס י"מ דנקטן לחותו (לוחותיו לא מנלי למסרה להשיאה אצל לא נקט בת לחיו ולחיו טריח דמיה ר"ת דחוקק בת אחותו אצל לא בת אחי לחמי להפיק מלות יבוס: ואין לך (לוחותין) פחותה מקרקע וא"ת והא איהו קאמר לעיל כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם י"ל דליריתו יש לו לקנות (קרקע) או גם להסכר למזונות בניו אצל להיות זה כל עיקר מללכמו: זבין ולא ומשלא רי"ת מחור כל תשמישן קודם שמתיה עני ולא יסירה דמיה קאמר ר"ת ביסתרקי אצל גלימא לא היה יש לו למכור כל אשר לו קודם שיהיה עני ונראה לפיכך כדלמתיין חלו ערפוט סמר דול בשוקא ור"ל זבין ולא מדול כלומר קנה בגדים אחרים ולא תלרוו שריגלות יומר למנוח צול לקנות מלפיו ור"ת ביסתרקי אצל גלימא לא דוראי גלימא יש לו למכור צנינו דלמא לא מתרמא לה עשייה כמיקנה היעז לפי ממונו:

מין

תורה אור השלם

- אז תקרא ור' יענה תשוע ויאמר מנינא אם חסי מתוקב מןה שפלה אצבע ודבר און: ישעיהו נח ט זכר ונקבה בראם ויקרך אתם ויקרא את שמם אדם ביום הבראתם: בראשית ה ב השמים שמים לוי ויארץ תמן לבני אדם: תהלים קטו טו ויאמר וי אלהים לא טוב יהוה האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו: בראשית ב יח ויאמר האדם ואת הפעם עצם מעצמי ובושר מבשרי לואת יקרא אשה כי מאישי קלחה זאת: בראשית ב כג ואברהם ויקרא את שמו שר ויקללה ארץ וברכוך כל משפחת האדם: בראשית יב ג ואברהם ודן יקחה לגוי גדול ויצנעו וברכו בו כל גויי הארץ: בראשית יח ז ויקחה דין יקחה לגוי גדול ויצנעו וברכו בו כל גויי הארץ: בראשית יח ח ויקחה דין ויצנעו וברכו בו כל גויי הארץ: ה' הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם ומבלי עובר נצורו עריות מבלי איש מאין יושב: צפניה ג ו אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר ולא יקרת מעונה בך אשר פקדתי עליך אכן השבימו השחיתו כל עלילותם: צפניה ג ו ומוצא אני מר פנות את האשה אשר היא מצודים ותחמים לכה אסורים יקחי טוב לפני אלהים יקבל מןקה וחוטא וקלך בה: קהלת ו ב ואיש ברעהו יתהלו וקמת לא ידברו למרו לשונם דבר שקר יתקנה נלאה: ויהימה ט ד

לעוי רש"י

פיושין. שפ. טאפייט ונפייט. שטיח. פלשטי"ר. לטיח.